

Μακεδονικά

Τόμ. 5, Αρ. 1 (1963)

Νικολάου Γ. Φίστα, Το Νυμφαίον. Συμβολή εις την μελέτην των Βλάχων

Στίλπων Π. Κυριακίδης

doi: [10.12681/makedonika.829](https://doi.org/10.12681/makedonika.829)

Copyright © 2015, Στίλπων Π. Κυριακίδης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Κυριακίδης Σ. Π. (1963). Νικολάου Γ. Φίστα, Το Νυμφαίον. Συμβολή εις την μελέτην των Βλάχων. *Μακεδονικά*, 5(1), 527-528. <https://doi.org/10.12681/makedonika.829>

Νικολάου Γ. Φίστα, Τὸ Νυμφαῖον. Συμβολὴ εἰς τὴν μελέτην τῶν Βλάχων. Θεσσαλονίκη 1962. Σύνδεσμος τῶν ἀπανταχοῦ Νυμφαιωτῶν «Ὁ Ἅγιος Νικόλαος». 8ον σ. 61.

Τὸ φυλλάδιον εἶναι προϊόν πλημμυρούσης ἀγάπης τοῦ συγγραφέως πρὸς τὴν ὡραίαν ὄρεινὴν πατρίδα του καὶ ζωηροῦ ἑλληνικοῦ πατριωτισμοῦ. Τὸ φυλλάδιον διαιρεῖται εἰς δύο μέρη, ὧν τὸ πρῶτον ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Πεπραγμένα» εἶναι κυρίως λόγος τοῦ συγγραφέως, ἀντιπροέδρου τοῦ «Συνδέσμου τῶν ἀπανταχοῦ Νυμφαιωτῶν», ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῆς ἰδρύσεως αὐτοῦ, τὸ δὲ δεύτερον, ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀναμνήσεις», περιλαμβάνει ποικίλας σκέψεις καὶ πληροφορίας, σχετικὰς πρὸς τὸ χωρίον καὶ τοὺς κατοίκους του. Ἐκ τῶν τίτλων εἶναι προφανές ὅτι δὲν πρόκειται περὶ συστηματικῆς μελέτης διὰ τὸ χωρίον καὶ τοὺς Βλάχους, ἀλλὰ περὶ ἐκφράσεως ἐντυπώσεων, ἀναμνήσεων καὶ συναισθημάτων τοῦ συγγραφέως. Ἐν τούτοις μεταξὺ αὐτῶν ἐγκατασπείρονται καὶ διάφοροι ἐνδιαφέρονσαι πληροφορίες, αἱ ὁποῖαι θὰ ἠδύναντο νὰ εἶναι χρήσιμοι διὰ μίαν συστηματικώτερον μελέτην. Ἐκ τούτων ἀναφέρονται δείγματα χάριν τὰς κατωτέρω.

Ὡς πρὸς τὸ κατὰ παράδοσιν ὄνομα τοῦ χωρίου «*Νέβεσκα*» ὁ συγγραφεὺς ἀποκρούων παλαιότερας ἐτυμολογίας δέχεται ὅτι τοῦτο ἔχει σχέσιν πρὸς τὸ *νιάο* (=χιών) καὶ σημαίνει τόπον χιονοσκεπῆ ἢ πρὸς τινα ἄλλην λέξιν, σημαίνουσαν «*ἀθέατος*». Ὡς πρὸς τὸν χρόνον τῆς κτίσεως αὐτοῦ οὐδεμία κατὰ τὸν συγγραφέα ὑπάρχει ἐγγραφὸς μαρτυρία. Πάντως κατὰ τὸ 1670 τὸ χωρίον ὑπῆρχε, ἐφ' ὅσον εἰς αὐτὸ κατέφυγον πρόσφυγες ἐκ Νικολίτσας, Μοσχολόεως κτλ. Τὸ χωρίον ἀρχικῶς ἔκειτο εἰς τὸ πεδινὸν Ζάζαρι, ἔνεκα ὅμως τῶν τουρκαλβανικῶν ἐπιδρομῶν καὶ δηλώσεων αἱ κάτοικοι ἠναγκάσθησαν νὰ μετοικήσουν εἰς τὰ ὄρενά.

Τὸ χωρίον κατοικεῖται ὑπὸ Βλάχων, περὶ τῆς καταγωγῆς τῶν ὁποίων ὁ συγγραφεὺς δέχεται τὰν γνώμην τοῦ ἐκ Πισοδερίου Σωκράτους Λιάκου ἀπορρίπτων τὰς γνώμας τοῦ Κεραμοπούλλου, Δασκαλάκη, Βέη κτλ. Ποία ὅμως ἡ γνώμη αὕτη δὲν λέγεται ὀητῶς. Ἐκ τῶν λεγομένων κατωτέρω (σ. 24) ὑπὸ τοῦ συγγραφέως φαίνεται οὗτος πιστεῦναι ὅτι οἱ Βλάχοι ἦσαν γνήσιοι Δωριεῖς Μακεδόνες, οἱ ὁποῖοι κατοικοῦντες εἰς τὰς ὄρεινάς διαβάσεις ἤλθον εἰς στενὴν ἐπαφὴν πρὸς τοὺς Ῥωμαίους φρουροὺς, παρὰ τῶν ὁποίων παρέλαβον τὴν γλῶσσαν. Νομίζω ὅτι τὰ πράγματα ἐξειλίχθησαν διαφορετικά. Ὁ γλωσσικὸς ἐκρωμαϊσμὸς τῶν Μακεδόνων ὀφείλεται εἰς τὴν ὑπηρεσίαν αὐτῶν εἰς τὸν ὁωμαϊκὸν στρατόν, ὅπως εἰς τὸ αὐτὸ γεγονός ὀφείλεται καὶ ὁ γλωσσικὸς ἐκρωμαϊσμὸς τῶν Γαλατῶν, τῶν Ἰσπανῶν κ.τ.λ. Εἶναι γνωστὸν ὅτι ὑπῆρχε Μακεδονικὴ λεγῶν, ἐγκατεστημένη παρὰ τὸν Δούναβιν. Αὕτη διὰ νὰ ὀνομάζεται Μακεδονική, ἀπετελεῖτο προφανῶς ἀπὸ Μακεδόνας, καὶ κυρίως ὄρεινοὺς, οἱ ὁποῖοι ἔνεκα τοῦ ἀγόνου τοῦ ἐδάφους αὐτῶν ἐδέχοντο προθύμως νὰ καταταγοῦν εἰς τὰς ὁωμαϊκὰς λεγεῶνας, ὅπου

καὶ ἐξεμάνθανον τὴν παρεφθαρμένην στρατιωτικὴν γλῶσσαν τῶν Ῥωμαίων, ἐφ' ὅσον ἡ ὑπηρεσία αὐτῶν κατὰ κανόνα ἐξετείνεται εἰς μίαν εικοσαετίαν. Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν αὐτῶν ἐγκαθίσταντο συνήθως εἰς τὸν τόπον τῆς καταγωγῆς των, φέροντες μεθ' ἑαυτῶν καὶ τὴν Ῥωμαϊκὴν γλῶσσαν. Ὁ συγγραφεὺς ὀρθῶς ἀποκρούει οἰανδήποτε σχέσιν τῶν Κουτσοβλάχων τῆς Μακεδονίας πρὸς τοὺς Ῥουμάνους τῆς Δακίας, εἶναι ὅμως ἀνακριβὲς τὸ λεγόμενον ὅτι ὁ Τραϊανὸς ἐγκατέστησε Ῥωμαίους ἀποίκους εἰς τὴν Δακίαν, διὰ τὴν ἀποκρούσῃ τὰς ἐπιδρομὰς τῶν Οὐννων καὶ τῶν Σλάβων, οἱ ὁποῖοι δὲν εἶχον ἀκόμη ἐμφανισθῆ εἰς τὸν ὀρίζοντα.

Ἀληθέστατα εἶναι ὅσα λέγει περὶ τῆς ἄνθρωπίνης προπαγάνδας καὶ περὶ τῶν ἑλληνικῶν αἰσθημάτων τῶν κατοίκων τοῦ Νυμφαίου, ἀλλὰ καὶ τῶν Ἑλληνοβλάχων ἔν γένει, οἱ ὁποῖοι ἔλαβον μέρος εἰς ὅλους τοὺς ἀγῶνας τοῦ ἔθνους καὶ ἰδίως εἰς τὸν Μακεδονικόν. Δυστυχῶς ὅμως τὰ δι' αὐτὸν λεγόμενα εἶναι πολὺ περιληπτικά, ἐνῶ λεπτομερέστεραι πληροφορίαι θὰ ἦσαν, διὰ τὰς σημερινὰς μάλιστα περιστάσεις, πολὺ χρήσιμοι.

Τὸ λεγόμενον ὅτι ὁ Βουλγαροκτόνος ἦτο Μακεδὼν ὑπὸ τὴν ἀρχαίαν σημασίαν τῆς λέξεως, ὡς φαίνεται πιστεύων ὁ συγγραφεὺς, δὲν εἶναι ἀκριβές. Εἶναι γνωστὸν ὅτι κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους τὸ ὄνομα Μακεδονία ἀπεδίδετο εἰς τὸ θέμα, τὸ ὁποῖον εἶχε πρωτεύουσαν τὴν Ἀδριανούπολιν, δηλ. εἰς μέρος τῆς Θράκης.

Ἀξιοσημείωτον εἶναι τὸ τοπωνύμιον Χ λ ἔ ρ ο υ διὰ τὴν Φλώριναν. Εἶναι ἀκριβὲς τὸ ὑπὸ τοῦ Καντακουζηνοῦ ἀναφερόμενον εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην φρούριον καὶ πόλισμα «Χλερνοῦ», πρὸς τὸ ὁποῖον ἑταύτισα ἦδη πρὸ καιροῦ τὴν Φλώριναν¹.

Ἀξιόλογοι εἶναι καὶ αἱ πληροφορίαι, αἱ διδόμεναι περὶ τῶν ἀποδήμων Νυμφαιωτῶν, περὶ τῶν ἐκ τοῦ χωρίου ἐπιστημόνων καὶ λογίων, περὶ τῶν πεσόντων εἰς τὰς μάχας, περὶ τῶν εὐεργετῶν τοῦ χωρίου, περὶ τῶν συλλόγων, περὶ διαφόρων τοπωνυμίων κτλ. Εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο, ἂν ὁ φιλόπατρις συγγραφεὺς ἀπεφάσιζε νὰ πραγματευθῆ συστηματικώτερον τὰ τοῦ χωρίου του συμπληρώων τὰ παρουσιαζόμενα εἰς τὸ πατριωτικόν του φυλλάδιον κενά.

ΣΤΙΑΦΑΝ Π. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ

¹ Ἰωνὸς Στεφάνου Δραγούμη, Ἡ Μονὴ τοῦ Προδρόμου καὶ τὸ χωριὸν Λάκκος τῶν Σερρών. Ἀπάντησις τοῦ Ἰ. Στ. Δρ. (1878-1920), γραμμένη γαλλικὰ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1903 ἀπὸ τὰς Σερρες, σὲ γράμμα Ἑλληνα φίλου του ἀπὸ τὸ Παρίσι. Μετάφρασις Φιλίππου Στεφάνου Δραγούμη. Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ Δ' τόμου τῶν «Σερραϊκῶν Χρονικῶν». Ἀθήναι 1961. 8ον σ. 27.

¹ Βλ. σ 19 Φλώρινα (Χλέρνου) καὶ σ. 57 Κάλε ντὲ Χλέρνου. Πρβλ. Ἑλληνικά, τόμ. 17, σ. 405.